

Maria Quisling:

104321

Min mann hadde i det siste halvåret foretatt to reiser til Tyskland, reiser som ved de misforståelser som oppsto omkring dem, skulle komme til å gi grunnlaget for de forferdeligste og alvorligste beskyldninger mot ham.

Den første reisen fant sted i juni 1939. Quisling var innbudt av Nordische Gesellschaft i Lübeck for å drøfte kulturelle spørsmål i forbindelse med hans tanker som kom frem ved organisasjon av Nordische Volkerrisning.

Den kjente rettslærd, dr. Herman Harris Aall, som da bodde i Berlin hos den norsk-amerikanske vitenskapsmann dr. Stangeland, hadde fått vite om dette og benyttet anledningen til å innby Quisling til å komme til Berlin. Dr. Aall holdt da nettopp på med et vitenskapelig arbeide som han gjerne ville konferere med min mann om. Det gjaldt en ny samfunnsordning som dr. Aall fant bedre enn nasjonalsosialismen, og som han kalte for "social-individualismen": den er omtalt i et annet kapitel.

En norsk borger, Viljos Hagelin, bosatt i Tyskland, hadde fått rede på at Quisling skulle komme til dr. Aall og satte seg straks ved Quislings arbeidstid i forbindelse med ham. Hagelin mente at Rosenberg måtte ha innblikke av å møte Quisling.

Hagelin, som sammen med en tysker, dr. Scheidt, la beslag på Quisling med én gang, innledet forbindelse med Rosenberg. Et møte med Rosenberg lå utenfor min manns tanke. Han ble introdusert der av Hagelin og Scheidt som hadde forberedt et slikt møte uten min manns viten. Quisling hadde omvendt truffet avtale om en sammenkomst med dr. Aall til samme tidspunkt som de to herre Hagelin og Scheidt hadde avtalt med Rosenberg.

Som det senere er kommet frem, ble det under visitten hos Rosenberg kun drøftet generelle spørsmål i forbindelse med den politiske situasjon. Det var jo krig, og det ville jo vært unaturlig om ikke det var kommet på tale.

Besøket var en ordinær visitt, hvor det ikke ble tatt opp noe spesielt fra min manns side annet enn ganske alminnelige betraktninger. Det som senere skjedde, viser også at slik må det ha vært. Det Vidkan arbeidet for, det som stadig sto for ham som et kall fra det høye, var å stifte fred mellom de germanske folk, og da i første hånd mellom England og Tyskland.

dristige planer. Dette var noe for Noack å fremlegge i Berlin. Hva ville vel ikke Ribbentrop si? Det skulle bli sensasjon.

Straks skrev han et eksposé over samtalen og sendte min mann en kopi. Quisling måtte være med til Berlin og utrede saken. Min mann, som den gang ikke hadde anelse om Noacks forbindelse med det tyske utenriksdepartement, svarte at dette hadde vært en helt privat samtale, og at han ikke kunne innlate seg på noe slikt. Det ville være uberettiget av ham å råde et annet land til å gå i krig. Både av moralske og andre grunner avslo han anmodningen. Men jo, planen skulle og måtte frem i Berlin, mente Noack.

Da denne så i desember fikk rede på at min mann hadde fått en ny innbydelse til dr. Aall, bestemte også han seg for å reise til Berlin.

Kommet ditned så Quisling enda tydeligere at denne aksjonen til Noack var noe han absolutt ikke ønsket å bli innblandet i og nektet kategorisk å befatte seg med den.

Fra å ha en stor beundrer og tilhenger i dr. Noack, fikk nå Quisling i ham en bitter fiende som motarbeidet og baktalte min mann på det alvorligste. Ikke nok med det, men Noack skrev i sin bitterhet og sitt hat et promemoria under forhandlingene sommeren 1940 om opprettelse av et riksråd, hvor han foreslo at min mann skulle lokkes ned til Tyskland og rett og slett likvideres.

Det russiske overfall på Finland gjorde Quisling dypt ulykkelig. Han tenkte på det stakkars lille finske folk som så tapert slåss for sin frihet og selvstendighet. Men han tenkte ikke mindre på den meget farlige og utsatte stilling Norden ble stillet i ved denne krigen.

De allierte sto jo på Finlands side og kunne lett komme til å forlange gjennommarsj gjennom Norge og Sverige for å komme sin betrungte våpenfelle til hjelp. De ville her ha et ypperlig påskudd til å besette viktige strategiske punkter, legge sin hånd på jernfeltene i Nord-Sverige og klippe av tilførselen av svensk jernmalm til Tyskland.

Det var et mål som nok var en messe verdt.

Vidkun hadde ingensomhelst tro på at Finland hadde den ringeste chance til å hevde seg i kampen mot sin kjempemessige nabo, selv ikke med sterk alliert assistanse. Efter hans mening ville

Han mente ikke at han selv var den rette til å opptre som neger. For en slik fredsaksjon hadde han andre planer, som ennå ikke var modne til utførelse, men som ville blitt helt kullkastet om han virkelig hadde begått den forbrytelse han var anklaget for, nemlig å søke å få tyskerne til å besette Norge. Tvertimot var det jo sent og tidlig hans rop til det norske folk og dets politiske ledere: "Norge nøytralt - gjenreis forsvaret!"

Og så skulle han gjøre Norge til slagmark, til et annet Polen, det som han så det som en livsoppgave å forhindre, og som han ga uttrykk for hver dag. For meg som kjente ham, som levet sammen med ham og som - det kan jeg trygt si - led sammen med ham hans sjelekvaler for Norges og Nordens skjebne, for meg er denne tanken like absurd som den er uforenlig med hans moralske vesen og hans dypt nasjonale innstilling.

Ut på høstparten 1939 fikk Quisling besøk av en dosent ved universitetet i Oslo, en dr. Noack, som det senere viste seg var agent for det tyske utenriksministerium.

Det var forskjellige spørsmål denne Noack ønsket å tale med min man om. Særlig var han interessert i å høre Vidkuns syn på det russiske spørsmål og likedan på det finsk-russiske problem. Krigen mellom Finland og Russland var jo da i full gang.

Min mann hadde sin egen mening som han fremholdt meget kraftig. Han holdt 100 mot 1 på at Tyskland før eller senere ville få krig med Russland og hevdet at det var meget uklok politikk av tyskerne å konsentrere sine krefter mot vest istedetfor å avlaste Finland og gå mot Russland. Derved ville Tyskland få sympati i Skandinavia, og krigen mot Russland ville komme allikevel.

Quisling ble ivrig under denne samtalen. Krig mot Russland var et problem han som militær hadde fordypet seg i og i mange år gjort til et spesialstudium. Var det noe han følte han forsto seg på, var det nettopp dette. Han hentet sine kart og fremla i detaljer sine planer for hvordan et felttog mot øst burde legges an, hvordan besettelsen skulle foregå. Det var en strategisk oppgave, et militært problem som det interesserte ham som offiser å løse.

Noack ble stormende begeistret. Kanskje så han her sitt livs store chance. Han hadde oppsporet en av Europas fremste eksperter på russiske spørsmål, en fremragende militær med nye og

det eneste riktige være å gjøre det best mulige ut av en situasjon som allerede var tapt på forhånd, å slutte fred ennå mens den militære situasjon var tålelig god for Finland.

Jo lenger tiden gikk, desto mer nærmet man seg det totale nederlag og de dermed følgende strengere fredsbetingelser. Vidkun kunne derfor ikke dele den norske begeistring for å kaste seg inn i Finlands-konflikten. Han anså en slik innsats for å være like håpløs som den var farlig.

Quisling hadde to mål med denne Tysklands-reisen foruten det å drøfte med dr. Aall hans vitenskapelige arbeide. Disse mål var for det første den gigantiske oppgave som sent og tidlig lå ham på hjertet og som aldri lot ham i fred, nemlig ennå i den tolvte time å skape fred mellom England og Tyskland, som etter hans mening ikke bare disse landenes skjebne avhang av, men kanskje hele den europeiske kulturs. Chamberlain var, som allerede nevnt, etter min manns mening mannen som maktet å løse denne floken, men han fant altså ikke å kunne ta et slikt initiativ.

Efter oppfordring både fra engelsk og norsk hold ga min mann ikke saken opp. Han hadde fått brev fra engelske parlamentsmedlemmer og dessuten fra en gruppe i England om å fortsette fredsarbeidet. Norske venner og meningsfeller kom stadig til ham og ba ham innstendig ikke å la saken falle. Han så det da selv som et kall å gjøre denne innsatsen som fredsmegler. Det var en uhyre vanskelig og delikat oppgave, men i betydning var den større enn noe arbeide han hadde gjort i menneskehetens tjeneste. Vel var det sent og utsiktene til suksess beklagelig små, men intet måtte være uforsøkt i dette spørsmål om være eller ikke være for millioner av mennesker, kanskje for en hel verdensdels sivilisasjon.

Utsikter hadde han tross alt til å nå et resultat. Han hadde forbindelser i England som så med håp og sympati på hans bestrebelser, og han gikk ut fra at han også ville finne gehør hos ledelsen i Tyskland. Dr. Aalls innbydelse var ham derfor en kjærkommen anledning til å reise til Berlin.

Men også et annet spørsmål aktet han å ta opp. Det var krigen mellom Finland og Russland som ennå ikke var kommet til avslutning, og som var som en kruttønne for hele Skandinavias skjebne. En liten gnist, og den ville eksplodere med den følge at hele Skandinavia, eller iallfall sikkert Sverige og Norge, straks ville bli krigsskueplass og mer eller mindre utslettet.

Den sikre vei ut i avgrunnen var etter min manns mening at Norge gikk inn på Finlands side ved å tillate alliert gjennommarsj gjennom Nord-Norge og besettelse av strategiske punkter. De rike nordsvenske malmfelter, som er av så stor militær betydning, ville derved automatisk komme i faresonen, og verdenskrigen ville være over oss. Nei, dette måtte ikke skje! Ingen anstrengelse ville være for stor for å arbeide for den løsning av problemet som min mann anså for den eneste som var riktig, så innlysende riktig, nemlig å søke å få Tyskland til å presse på for å få finskekrigen avblåst og skaffe Finland en best mulig fred.

Dette var de mål min mann hadde satt seg for den skjebnesvangre Tysklands-reisen som ga grobunn for så mange misforståelser og uhyggelige anklager.

Tanken på fred var det som opptok hans sinn da han satte seg i Berlin-toget. Fred i vest og fred i øst, det var målet. Ikke å fremkalle tysk invasjon og skape en konfliktsituasjon. Det var jo tvertimot nettopp det han motarbeidet, noe som hans artikler og taler i de siste år ga det tydeligste uttrykk for. Han har selv gitt en meget detalkert og utførlig forklaring på sine besøk og sitt arbeide for å nå de mål han hadde satt seg for sin Berlin-reise.

Rosenberg kjente han fra tidligere, og det var naturlig at han oppsøkte ham. Samtalen kom inn på de ting min mann hadde sagt og skrevet utallige ganger, og som man kunne lese om i et hvilket-somhelst nummer av "Fritt Folk": Engsteksens for at Norge og hele Skandinavia skulle bli et nytt Polen.

Rosenberg henviste Quisling til storadmiral Raeder, og med ham diskuterte han da Finlands-krigen og krigssituasjonen i sin alminnelighet.

Raeder mente spørsmålene burde diskuteres med Hitler. Dette forslag hilste min mann selvsagt med glede. Skulle han ha noen utsikt til å nå frem med sine meglingsplaner i Tyskland, gjaldt det jo først og fremst å vinne der Führer for sine tanker.